

Els grans eixos de la plaga global

Quatre vasts grups de narcòtics dominen el món: la cocaïna, l'heroïna, el cannabis i les drogues químiques. Sobre ells s'erigeix un enreixat mafiós que reparteix sang i bitllets a parts iguals. Al costat: un nombre de consumidors en augment.

Els països que eren mers consumidors de droga són ara també distribuïdors o productors a gran escala. Els estats productors tradicionals lluiten per arribar fins a la distribució a escala còsmica, servint-se d'aliances entre màfies transatlàntiques. Tot plegat amb el factor del consum conforma un trencaclosques de precisió. Per intentar distingir els fils d'aquesta teranyina, hem considerat dividir l'estat de la qüestió de l'anatomia del narcomón a través de les quatre principals famílies de droga que exposem a continuació.

El Big-bang de la cocaïna.

Si alguna vegada l'abisme us ha aclucat un ull i heu estat temptats de tastar una pipa de coca base, penseu-vos-ho dues vegades. Amb una primera xuclada forta, el cor us pujarà a la boca, el podreu mastegar. La segona us accelerarà la sang com si estigüeu connectats a una cadira elèctrica. Durant la mitja hora dels efectes forts de la base, estareu en un llit de paranoia que us farà lluitar contra el trepant que teniu dintre. La baixada és com caure d'un penyassegat, un descens de muntanya russa que redueix la vida a una taca purulenta.

Al nostre país, per aconseguir pasta base —el nucli de la coca— l'usuari ha de barrejar la cocaïna que compra al carrer amb amoníac i assecar-la després per a fumar-la més tard en una pipa de vidre o en

un cigarret. La brutalitat dels seus efectes, fa que no siga consumida pels habituals de la cocaïna, que rebutgen la immediata addicció a què sotmet la base; únicament s'hi atreveixen aquells tan dependents que necessiten de la seua potència per a col·locar-se. Podem dir que la base és la versió europea del *crack* americà, derivat aquest de la cocaïna que es barreja amb bicarbonat i es ven a molt baix preu.

Des de l'aparició del 'crack' als Estats Units, els homicidis relacionats amb drogues han augmentat en un 85%

Des de la seua aparició als EUA a mitjan anys 80, els homicidis relacionats amb drogues han augmentat en un 85%.

En tot cas, la cocaïna ensumada continua sent el resultat de la família de la fulla de coca que més es consumeix. La coca, la prenen eventualment a l'estat espanyol més de 600.000 persones i es ven al mercat negre per 10.000 pessetes el gram.

Realment, el narcotràfic pròpiament dit es va instaurar amb la cocaïna, droga d'elit als 80 i de tot-

hom als 90. Els càrtels colombians —Colòmbia controla segons la DEA 60.000 milions de dòlars del narcotràfic internacional, tot i que probablement és molt més— van estendre durant la passada dècada un imperi només superat en rendibilitat pel tràfic d'armes. Despuntaren les organitzacions de Medellín i Cali, que s'odiaven entre si, i que solien resoldre els seus problemes sobre serrallades de cadàvers. Amb la mort del *capo* de Medellín Pablo Escobar, avui es viu una treva tensa entre les dues màfies, i se sospita una aliança amb el nou càrtel de Villavicencio per crear una superorganització mafiosa, reestructuració necessària per als colombians si volen mantenir l'hegemonia i superar la competència dels nous càrtels nascuts a Vancouver, Rússia, Macau, Brasil, Veneçuela, Perú, Equador, Mèxic o Panamà.

Els colombians van establir a Miami la capital de la droga, on competien amb els bolivians i els cubans. La cocaïna va portar unes fortunes mai imaginades i una obscena ostentació. També una violència imparabile i impune: als anys 80, una mala mirada en una discoteca de Miami podia significar que una ràfega de metrallata *uzi* et convertira la cara en una pizza de carn, sense més, davant de tothom. Eren els dies de la guerra pel domini del planeta, quan augmentaren les missions d'intervenció internacional —moltes vegades poc clares— de la DEA. Des d'aleshores, els narcos compren governants i converteixen

països com Paraguai, Mèxic i Colòmbia en estats-titella. Paradisos fiscals com les illes Caiman han estat substituïts per territoris de neteja de diners com Argentina, Xile, Equador, Paraguai, Panamà, l'estat espanyol, França o Xipre. El rentat de diners entre Europa i els EUA es quantifica en aquests moments en 85.000 milions de dòlars. I el consum de cocaïna es manté ferm. Segons el Departament de Sanitat de la Generalitat de Catalunya, al Principat s'ha passat de 300 casos de dependència d'aquest estupefaent atesos en 1993 per la Xarxa d'Assistència al Drogodependent (XAD), als 400 de 1994. L'1,99% dels valencians en són consumidors i el 0,57% tenen contacte amb la base. Al cap i casal valencià es van decomissar 1.800 quilos de cocaïna en els últims 8 mesos, i han estat detectats diversos laboratoris per a sintetitzar-la. Alguns consumidors de coca la barregen amb heroïna, que pot ser també amanida amb èxtasi per fer un producte conegut com trifàsic. Esnifar coca origina taquicàrdia, vasoconstricció i possibilitat d'atac cardíac, a més a més de l'aniquilació progressiva de l'envà nasal. Paranoia, pèrdua de memòria i depressió són la contrapartida psíquica d'aquesta substància que actua directament sobre l'amígdala cerebral. La base i el crack afegeixen greus problemes respiratoris.

Retornar a l'heroïna.

Quan Kurt Cobain, cantant del grup fetitx del grunge Nirvana, es va volar d'un tret el cervell fa més d'un any, va aconseguir justament allò que detestava: convertir-se en un déu. Cobain era addicte a l'heroïna, i ha estat mitificat per una generació de joves que veuen en el seu gest el cant del cigne d'un heroi sensible superat pel sistema. Una mitificació perillosa, que ha dut molts adolescents d'avui, com fa 25 anys, a considerar el *cavall* com una sortida destructiva de les tenalles del sistema. El narcòtic va provocar per sobredosi o adultera-

ció 579 morts en 1994 a l'estat espanyol. Es trafica ara amb heroïna molt pura per a uns nous usuaris de classe mitjana amb capacitat adquisitiva. És l'hora dels *quicos* (línies d'heroïna) o els *xinos* (inhalació de coca cremada sobre un paper d'alumini), mètodes emprats per uns consumidors espantats per la devastació que la sida ha provocat per culpa de les agulles gastades.

L'heroïna o diacetilmorfina és un derivat de l'opi sintetitzat en 1898 pels laboratoris Bayer a partir de la morfina. La droga actua sobre els receptors opiàcics cerebrals i la seua acció principal és la depressió del sistema nerviós, que provoca una sensació irreal de superació de qualsevol complicació. En dosis continuades, produeix somnolència, coma, depressió i paràlisi respiratòria, principal causa

L'heroïna és desitjada per uns nous usuaris amb capacitat adquisitiva. A pesar de la desfeta que ha ocasionat en generacions senceres de consumidors, continua en augment.

EL TEMPS 3-6-96 59

RAFA GIL

Les drogues de disseny arassen. La que va iniciar l'impacte va ser l'èxtasi, però d'altres com l'ice -brutal en extrem-, speed, GHB, CAT o pols d'àngel saturen un mercat estructurat els caps de setmana al voltant de les grans gresques de discoteca.

de mort per sobredosi.

El gran comerç de l'heroïna s'ha planificat especialment a l'anomenat Triangle d'Or, zona que abraça els territoris de Birmània, Laos i Tailàndia i al qual caldria afegir Cambotja. El *capo* mafiós ací és Khun Sa, el *senyor de la mort*, que controla el 30% de l'heroïna mundial i té un exèrcit de 10.000 homes. La gran competència per a Khun Sa li ve des de dos grans punts. Un és l'anomenada Mitja Lluna d'or, formada per Pakistan, Iran i Afganistan, on es produeix el 80% de l'heroïna consumida a Europa. Un altre és Llatinoamèrica, on els tzars de la coca han diversificat el producte i ja s'han detectat moltes fanecades dedicades al conreu de la rosella (d'on prové l'opi) a Colòmbia (60.000), Perú (16.000) i Mèxic (16.000) El *cavall* es pot adulterar fins al 5% de puresa sense que deixi de col·locar i el seu preu és d'unes 10.000 pes-

setes el gram. Importants vies d'entrada d'heroïna a Europa passen per Hongria, Àustria i Alemanya o Turquia, Grècia i Albània fins arribar al nostre país.

El ionqui que sobreviu a la infernal tirania del narcòtic intenta combatre la síndrome d'abstinència amb un opiaci barat i menys nociu, la metadona, o amb el somnífer temazepan. Però compte: sobretot a Anglaterra, on és immensament consumit, el temazepan ha donat sorpreses molt desagradables. Administrat per via intravenosa, un excés de temazepan provoca un procés sanguini degeneratiu en el braç, que en acabat ha de ser amputat. Per això en diuen "el somnífer del monyó".

'Fumata' negra. Hassan II no ha deixat últimament de donar cops contra el narcotràfic d'haixix a Marroc, el seu país, que és el primer productor mundial de la matèria. La reacció del monarca alauita té el seu origen en 1992, quan, pressionat per la UE, va pactar intensificar les mesures sobre el conreu i tràfic d'haixix a condició que una llarga

xifra d'eurodòlars arribara al Marroc. Així es podria paliar el dany que l'aturada de producció provocaria en els 200.000 cultivadors de cannabis que anirien a

l'atur. Però les ajudes promeses no han arribat en la quantia esperada.

Hassan II ha escopit, doncs, en la cara d'Europa la necessitat d'incentivar les ajudes si volen que la seua pressió contra l'exportació de haixix no acabe en una sagnia interna amb els cultivadors guerrers de la zona del Rif. I ha exigint a França un control sobre Holanda en matèria d'exportació de cannabis. França ha acceptat i ha arribat a anul·lar una part important del deute extern del Marroc. Però un informe de l'observatori europeu de drogues de Lisboa indica que els beneficis

de l'haixix (2.000 milions de dòlars anuals) serveixen per estabilitzar la balança exterior de pagaments del país i que aquest és bressol per a l'elaboració, emmagatzemament i distribució de cocaïna i heroïna. Així, la coneguda conexió del Marroc amb el tràfic del narcòtic afavoreix que altres països productors menys vigilats, com el Pakistan o el Líban s'òbriguin pas en el mercat internacional. Tot i ser considerada una droga tova, el consum elevat de haixix produeix paranoia i al·lucinacions.

Des de fa uns anys, l'haixix viu un gran moment de demanda comercial, com als setanta, després que durant els vuitanta se'n va reduir la demanda. És també molt desitjada la marihuana, derivat igual que el haixix de la planta *cannabis sativa* -que es cultiva pràcticament al món sencer- i catalogada també com a droga tova. Els grans productors de fulla de marihuana són Mèxic, Colòmbia, Jamaica i Holanda. Estats Units i Canadà destaquen per les innovacions tècniques en terreny de drogoaddicció: aplicant elements de conreu *hidropònics* s'ha aconseguit una marihuana suprema d'efectes colpidors. A casa nostra, les llavors de marihuana acostumen a plantar-se per a consum particular. El misticisme tel·lúric ha associat la marihuana a sentiments d'autenticitat de tall reivindicatiu. Per entendre'ns, si les drogues tingueren ideologia, la marihuana seria d'esquerres.

En l'Antic Testament de les drogues químiques, el Verb va ser la pastilla d'èxtasi i la gènesi les superlatives pistes de les discoteques d'Eivissa. Arribava el final de la passada dècada, i la irrupció d'una nova droga coneguda farmacològicament com MDMA (metilendioximetanfetamina, derivat sintètic de l'anfetamina) provocava unes enormes *col·locades* molt sensuais a ritmes d'*acid house* que van convertir aquell agost eivissenc en "l'estiu de l'amor."

L'èxtasi o MDMA -substància sintètic-

zada a Alemanya el 1912—potencia la sensació d'eufòria i la desinhibició. Prompte es va expandir per tot el globus. Holanda, el Regne Unit, Polònia, Alemanya, Txèquia i la costa oest nord-americana es van convertir en el grans productors d'una substància fàcil d'elaborar. Des d'aleshores, l'expansió ha estat creixent, i s'ha unit com carn siamesa als joves i als caps de setmana de les més llampants discoteques, de fet, als Països Catalans, el consum d'èxtasi s'ha concentrat a Barcelona, València i Alacant. Avui, 600.000 adolescents europeus s'acosten al MDMA eventualment.

Els *pastillers* no tenen massa a veure amb altres generacions de consumidors com la de l'heroïna o la cocaïna, que solen considerar "drogues perilloses que enganxen". Aquest respecte no els impedeix haver instaurat la tècnica del policonsum, pròpia de la més total inconsciència: barregen sobretot drogues anfetamíniques amb al·lucinògens com l'LSD.

Des de ja fa anys, allò que els *camells passen* com a èxtasi—que té un preu que oscil·la entre

4 i 10 pessetes i es ven a 1.500—reuneix una dosi mínima de MDMA i la resta de la barreja està composta per anfetamina de bai-

L'última droga química és un derivat d'anestèsia per a elefants que, en dosis altes, atura de colp el cor de l'usuari.

xa qualitat tallada amb qualsevol porcada imaginable. Les 191.000 unitats decomissades per la policia a València i les 739.000 abastades al total de l'estat, són partides que multipliquen per dos les detectades l'any anterior. Part dels 200 morts que la droga ha causat a Los Angeles des de l'any 90 i dels 14 que ha provocat al 1995 al Regne Unit, tenen a veure amb això i amb l'adulte-

ració. L'altre motiu de mort són les sobredosis, com va succeir amb el jove de Cornellà que va morir al 1995 després d'ingerir 15 comprimits al llarg d'un cap de setmana. L'anomenat "colp de calor", un augment de la temperatura corporal provocat pel narcòtic i que pot paraitzar el cor, és el perill més seriós de l'èxtasi.

Als Estats Units es poden trobar a les herboristeries uns productes composts per substàncies legals que transmeten les mateixes sensacions de l'èxtasi, però que ja han provocat una mort per sobredosi a Florida. La química segueix el seu camí expansiu i de la miríade de noves drogues que ha posat en circulació recentment, en destaquen dues per la seua ferocitat: la metanfetamina o *ice*, que transforma els usuaris en monstres paranoics insomnes, i un diamant polvoritzat d'un anestesiant per elefants que encara no té nom de guerra i que rebenta el cor de l'usuari si s'excedeix en la dosi. Una veritable ruleta russa en forma d'*esnifada*.

J. M. O.

La cocaïna continua essent la regina de l'imperi de les drogues. El seu consum es manté ferm i els traficants europeus consideren la possibilitat d'instaurar la moda del consum de coca sintètica, molt més barata per a ells. Un quilo de coca de síntesi els costa un milió de pessetes més barata que el material importat des de Llatinoamèrica. (foto: Rafa Gil)